

SZEGÉNYSÉGGKUTATÁS

2023
TAVASZ

Egyensúly
Intézet

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

A korábbinál jóval optimistábbak a magyarok a jövedelmi helyzetük tekintetében, de még mindig csak a lakosság egynegyede tudna kifizetni egy váratlan kiadást

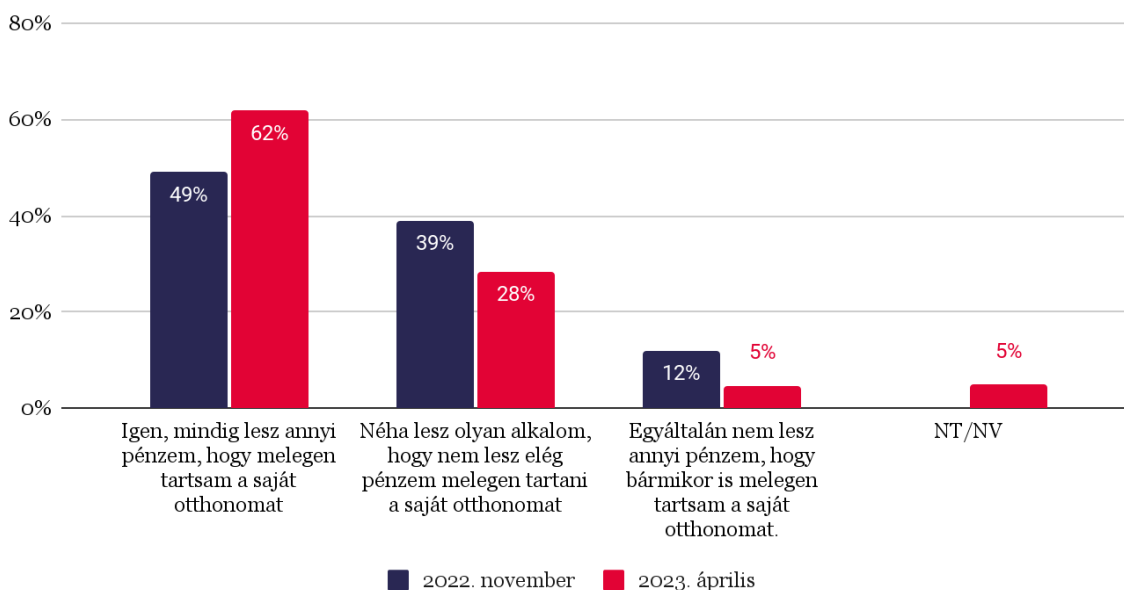
Az [Egyensúly Intézet agytröszt](#) szegénységi trendeket vizsgáló 2023. áprilisi közvélemény-kutatása szerint tavaly őszi óta összességében javult a magyarok szubjektív jövedelmi helyzete, bizakodóbban tekintenek a jövőbe, mint fél évvel ezelőtt. Ugyanakkor a lakosság mindössze 25 százaléka mondhatja el magáról, hogy gond nélkül ki tudna adni 100 ezer forintot egy váratlan kiadásra, 27 százaléka keres - a szűkös megélhetéshez sem elegendő - nettó 200 ezer forintnál kevesebbet, és a magyar háztartások kétharmada (67%) csak kisebb-nagyobb nehézségek árán tudja finanszírozni a kiadásait. Mindezek ellenére a magyarok a korábbinál nagyobb arányban mondják azt, hogy nem okoz nekik gondot a fűtésszámlák kifizetése vagy hogy minden második napon hús- és halat tegyenek a vacsoraasztalra.

Minden harmadik magyarnak problémát jelenthet az otthonának melegen tartása a következő három hónapban

Az Egyensúly Intézet 2023. áprilisi kutatása alapján a magyar lakosság 62 százalékának lesz annyi pénze a következő negyedévben, hogy melegen tartsa az otthonát. A megkérdezettek közel harmada (28%) viszont azzal számol, hogy néha kihívást jelenthet a fűtésszámla kifizetése, további 5 százalék szerint pedig egyáltalán nem lesz annyi pénze, hogy kifűtse az otthonát. Az életkori bontásból látszik, hogy a 60 év felettiak aggódnak a leginkább, hiszen a körükben az országos átlagnál 6 százalékponttal nagyobb azoknak az aránya, akik attól tartanak, hogy időről-időre képtelenek lesznek megfelelő hőmérsékleten tartani a lakóhelyüket.

Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát?

1. ábra: Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát? | N = 1000; százalék

Idősorosán egyértelmű tendencia rajzolódik ki: a lakosság jóval optimistább a fűtésszámla tekintetében, mint tavaly novemberben. Az eredményeket valószínűleg jelentősen befolyásolja, hogy az adatfelvétel tavasszal, egyre emelkedő napi középhőmérséklet mellett történt, így a lakosság jó része csökkenő rezsiköltségeket prognosztizált.

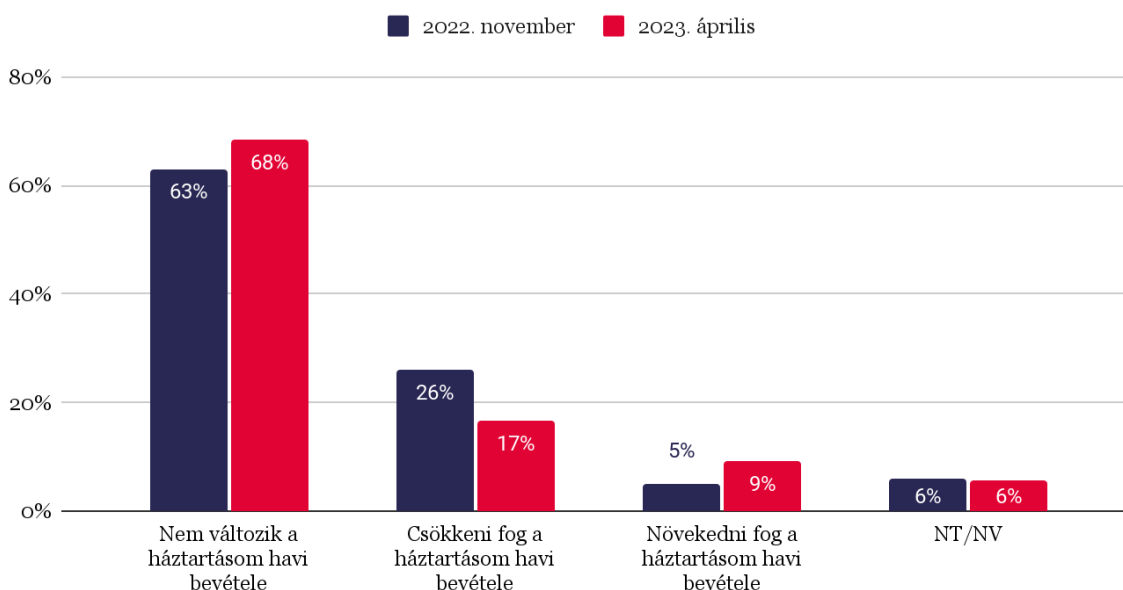

A magyar háztartások több mint kétharmada nem számol bevételváltozással a következő negyedévben

Az Egyensúly Intézet kutatás a szerint a magyar háztartások több mint kétharmadának (68%) nem fog változni a havi bevétele, és alig ötödük (17%) kalkulál bevételcsökkenéssel a következő három hónapban. A megkérdezettek 9 százaléka kifejezetten úgy véli, hogy növekedni fog háztartásának bevétele az

elkövetkezendő negyedévben. A jövedelem kapcsán a **legnagyobb arányú optimizmus 30-39 éves korosztályban (16%)**, illetve az érettségivel (14%) vagy diplomával (13%) rendelkezők körében fedezhető fel. Összességében elmondható, hogy a magyarok optimistábbak ebben a dimenzióban 2022 novembere óta.

Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden Önnel együtt élő családtag bevételeire is!

2. ábra: Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden Önnel együtt élő családtag bevételeire is! | N = 1000; százalék

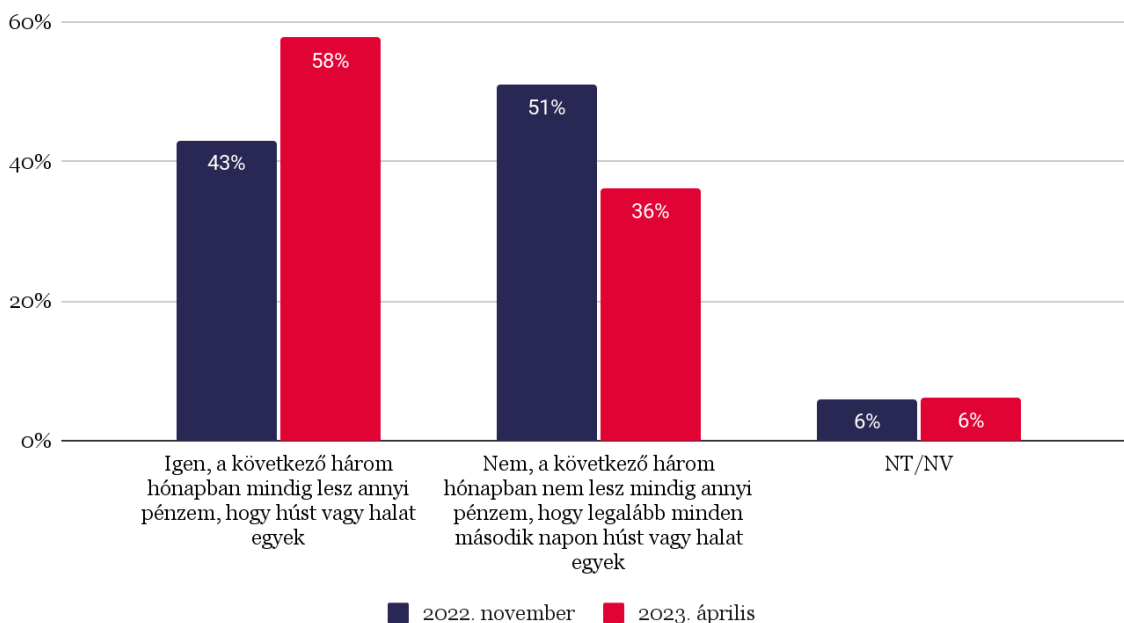

Többen érzik úgy, hogy minden második napon hús vagy hal kerülhet az asztalra

A magyar lakosság közel harmada (58%) arról számolt be, hogy lesz annyi pénze a következő három hónapban, hogy minden második napon húst vagy halat egyen, míg 36 százalék nyilatkozott ennek az ellenkezőjéről. Az eredmények alapján láthatóvá vált, hogy a nyugdíjas korúak, azaz a 60 év felettek számolnak a legkevésbé azzal, hogy legalább kétnaponta valamilyen húst tehetnek az asztalukra (45%). Érdemes kiemelni, hogy az elmúlt félévben ebben a kérdésben történt a legnagyobb elmozdulás, hiszen a megkérdezettek körében jóval a

hibahatáron túli nagyságrendben, 15 százalékponttal többen állítják azt, hogy lesz pénze hús vagy hal vásárlására.

Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen?

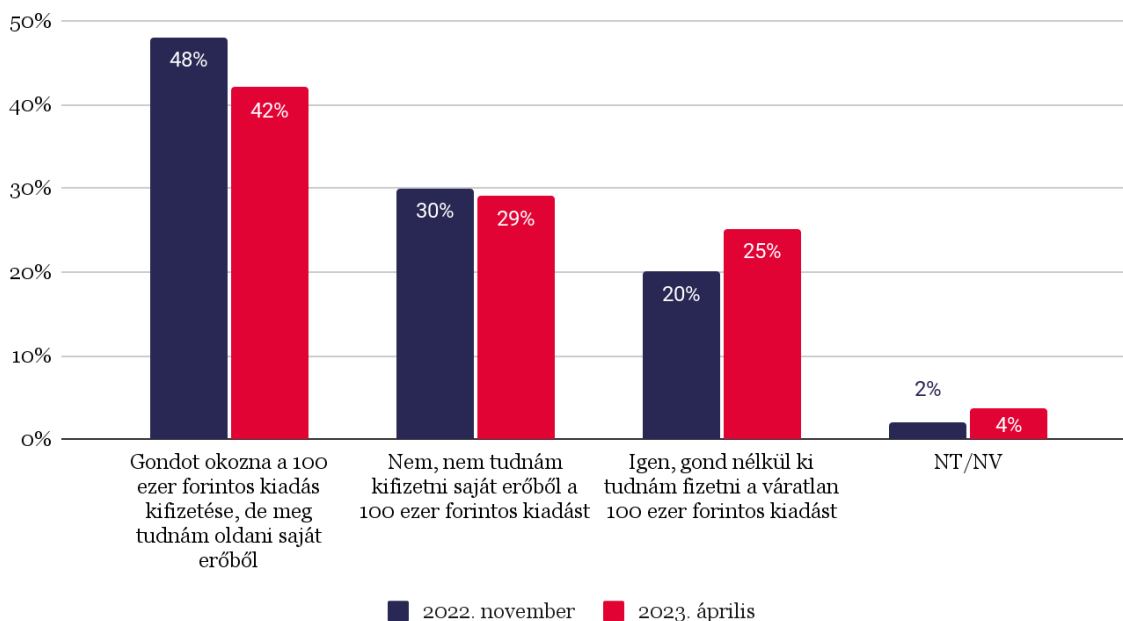
3. ábra: Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen? | N = 1000; százalék

Csupán a magyarok negyede tudna megbirkózni egy nagyobb összegű váratlan kiadással

A kutatás eredményei arról tanúskodnak, hogy a felnőtt lakosság 42 százalékának gondot okozna egy 100 ezer forintos kiadás kifizetése, de még meg tudná oldani saját erőből. A megkérdezettek közel harmada (29%) viszont arról számolt be, hogy egy ilyen összegű kiadással már egyáltalán nem tudna megbirkózni. A magyarok mindössze 25 százaléka mondhatja el magáról, hogy gond nélkül ki tudna fizetni 100 ezer forintot egy váratlanul keletkezett kiadásra.

Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot?

4. ábra: Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot? | N = 1000; százalék

A 60 év feletti korosztály ebben a dimenzióban is rosszul áll: 38 százalékuk nem tudna saját erőből túllendülni egy ilyen kihíváson. Mindenesetre **az elmúlt fél év viszonylatában itt is pozitív elmozdulást könyvelhetünk el, ugyanis csökkent azoknak az aránya, akik nem tudnának kiadni vagy akiknek gondot okozna 100 ezer forint kifizetése egy halaszthatatlan költségre.** 2022 novembere óta 5 százalékponttal nőtt azoknak a tábora, akik gond nélkül megoldanának egy ilyen helyzetet.

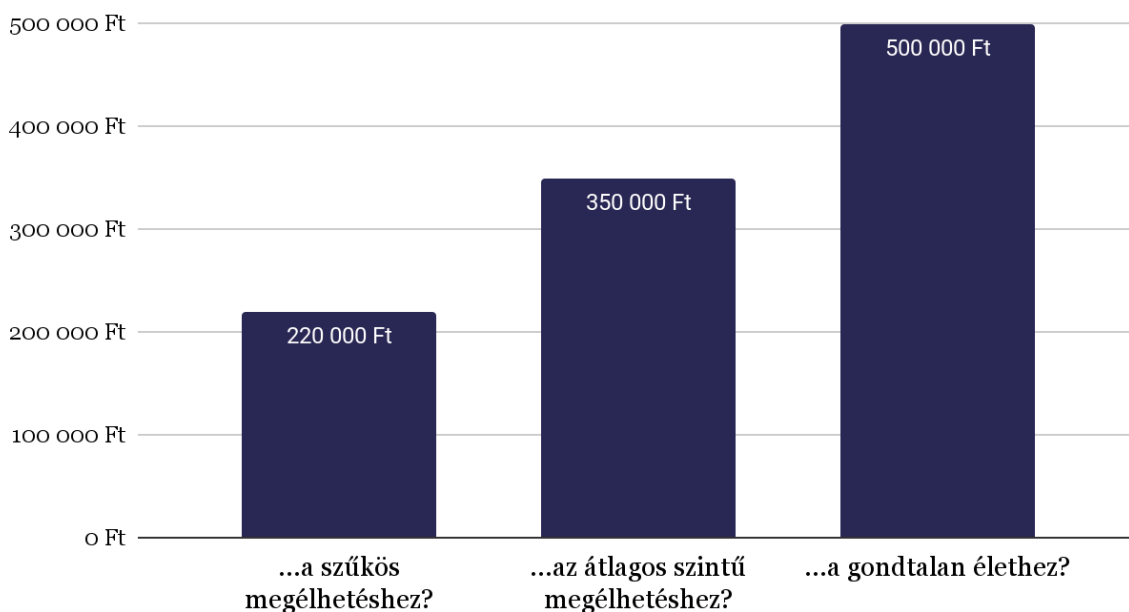
Egyéni szinten 500 ezer forint kell a gondtalan élethez

Az Egyensúly Intézet kutatásában azt is górcső alá vettük, hogy egyéni szinten mekkora összegre van szüksége a magyaroknak a szűkös, az átlagos szintű, illetve a gondtalan élethez.¹ Az eredmények alapján **egy magyar állampolgárnak tipikusan**

¹ A 2022. novemberi kutatásban még a háztartások anyagi szükségleteit vizsgáltuk, ám módszertani okokból 2023-ban az egyéni igényeket fogjuk feltárni az adatfelvételek során. Emiatt összehasonlító elemzésre csupán a nyáron megjelenő riportunkban kerítünk majd sort.

havi nettó 220 ezer forint kellene a szűkös megélhetéshez. Az átlagosnak gondolt élethez már havi nettó 350 ezer forintra, a gondtalan megélhetéshez pedig havi nettó 500 ezer forintra lenne szüksége fejenként a megkérdezetteknek.

Önnek csak egyedül személy szerint mekkora összegre lenne szüksége...

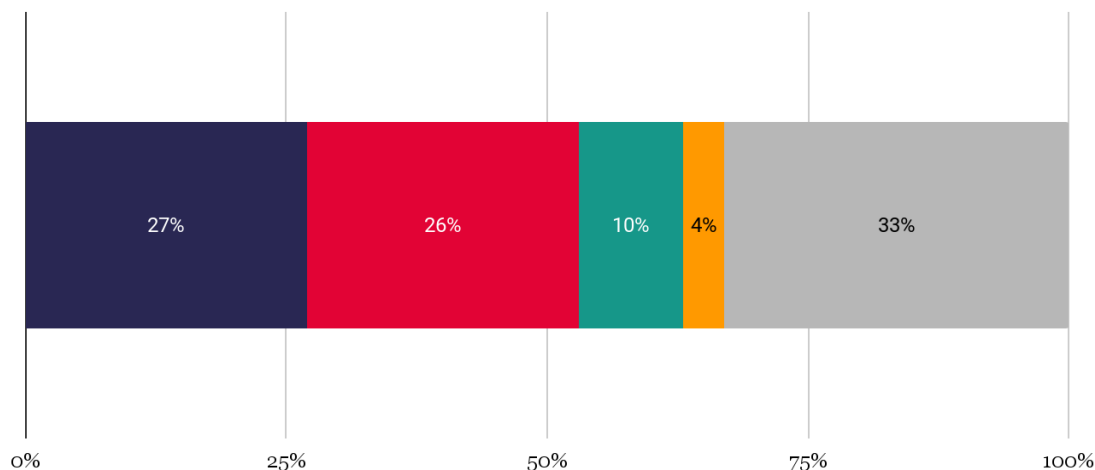

5. ábra: Önnek csak egyedül személy szerint mekkora összegre lenne szüksége a szűkös megélhetéshez; az átlagos szintű megélhetéshez; a gondatlan élethez? | N = 1000; a válaszok medián értéke

Azonban érdemes rámutatni, hogy a megkérdezettek 27 százaléka keres kevesebbet nettó 200 ezer forintnál, ami azt jelenti, hogy majdnem minden negyedik honfitársunk egyedül, házastársa vagy családi segítség nélkül nem rendelkezik a szűkös megélhetés minimumjövedelmi feltételeivel. A lakosság további negyede (26%) nettó 350 ezer forint alatt keres, azaz a magyar társadalom több mint felének nincs meg az átlagos élethez szükséges havi bevétele. Jelenleg a megkérdezettek 3 százalékának nincs havi jövedelme, 13 százaléka pedig havi nettó 150 ezer forintnál kevesebbet visz haza. Az átlagos és a gondtalan élethez szükséges jövedelmi sávban (350-500 ezer forint) 2023 áprilisában a magyarok mindössze 10 százaléka helyezkedett el, továbbá a gondtalan élethez szükséges jövedelemre csupán a társadalom 4 százaléka tesz szert havonta.

Mennyi az Ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta?

- Havi nettó 200 ezer Ft jövedelem és az alatt
- Havi nettó 200 ezer Ft felett és 350 ezer Ft alatt
- Havi nettó 350 ezer Ft felett és 500 ezer Ft alatt
- Havi nettó 500 ezer Ft feletti jövedelem
- NT/NV

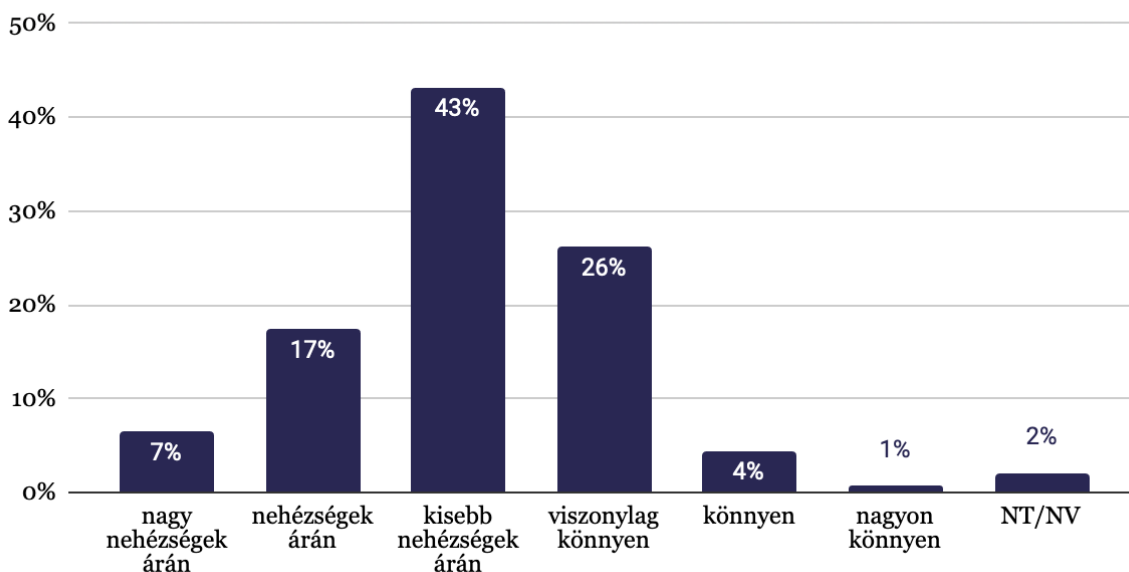

6. ábra: Mennyi az Ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? Kérem, hogy minden plusz munkát (másodállást, mellékállást, alkalmi jövedelmet, stb.) is értsen bele. | N = 1000; százalék

Érdeemes kiemelni azt is, hogy **a magasabb iskolai végzettség jellemzően magasabb jövedelmi elvárásokkal párosul**, továbbá ellenkező mintázat rajzolódik ki a korcsoportok tekintetében: **minél idősebb valaki, annál alacsonyabb elvárásokkal rendelkezik.**

Véleménye szerint, hogyan tudja fedezni az Ön háztartása a szokásos kiadásokat?

7. ábra: Véleménye szerint, hogyan tudja fedezni az Ön háztartása a szokásos kiadásokat? | N = 1000; százalék

Az eredmények alapján a háztartások 7 százaléka nagy, 17 százaléka pedig csak közepes nehézségek árán tudja fedezni a szokásos kiadásokat. A legnagyobb, 43 százalékos tábor azokat alkotják, akik csupán kisebb nehézségek árán képesek erre. **Így összességében a magyar háztartások kétharmada (67%) csak kisebb-nagyobb nehézségek árán tudja finanszírozni a kiadásait.** Mindezek mellett a megkérdezettek 26 százaléka viszonylag könnyen, 4 százaléka könnyen, 1 százaléka pedig nagyon könnyen menedzseli háztartásának anyagi vonzatait.

Az Egyensúly Intézet következő, a szegénységgel és jövedelemmel kapcsolatos közvélemény-kutatása 2023 nyarán fog megjelenni.

Módszertan

Az Egyensúly Intézet személyes, reprezentatív közvélemény-kutatásának adatfelvételi ideje: 2023. április 4–14. A megkérdezettek száma: 1000 fő. A megkérdezettek együttesen az ország 18 éves és annál idősebb lakosságát képviselik. A közvélemény-kutatás során kapott adatok legfeljebb plusz-mínusz 3,2 százalékkal térhetnek el attól, amit akkor kaptunk volna, ha minden választókorú személyt megkérdeztünk volna az országban. Az 1000 fő kiválasztása kétlépcsős rétegzett mintavétellel, a teljes véletlent biztosító módszerrel történik, vagyis minden felnőtt magyar állampolgárnak azonos esélye van a mintába kerülésre. Az adatfelvételt a ZRI Závecz Research végezte.

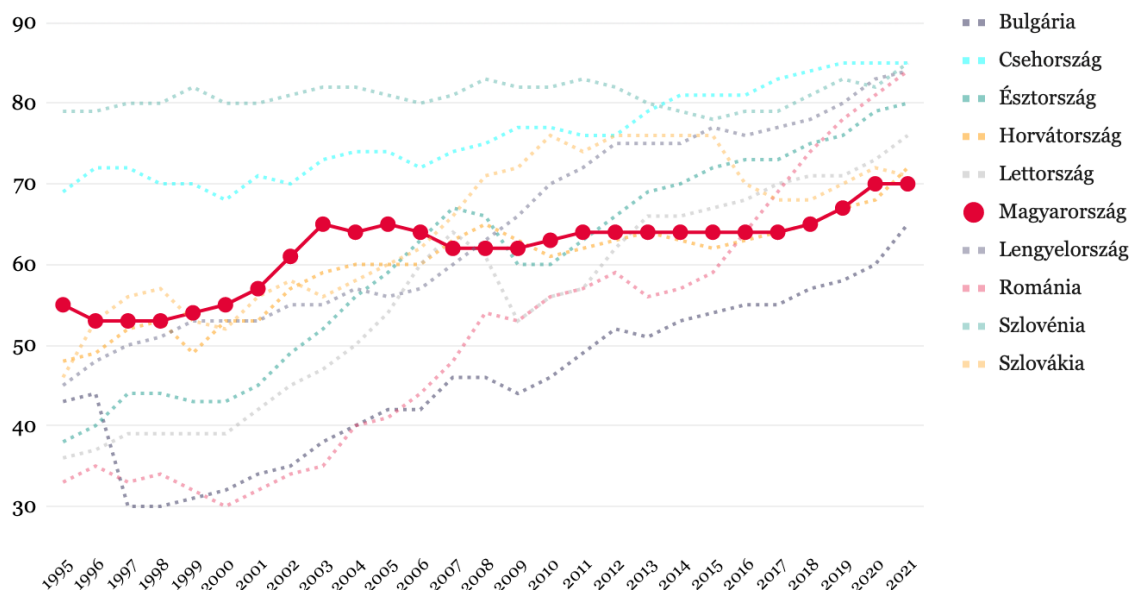

A kutatásról

Az elmúlt 10 évben a magyar gazdaságra – a 2020-as COVID-évet leszámítva – folyamatos és jelentős gazdasági növekedés, valamint a reálbérek emelkedése volt jellemző. A javuló tendenciák következtében hazánkban minden elérhető statisztikai adat alapján csökkent a szegénység mértéke. Mindazonáltal a vásárlóerő-paritáson mért tényleges fogyasztás alapján 2021-ben a magyarok az uniós átlag 70 százalékát fogyasztották, aminél csak Bulgária teljesített rosszabbul a maga 65 százalékaival.² Ez azt jelenti, hogy a legfrissebb adatok szerint Magyarország az unió második legszegényebb állama. Ráadásul hazánk számít az 1995 és 2021 közötti időszak egyik legnagyobb vesztesének: az alsó harmadból induló országok körében Magyarország relatív pozíciója esett vissza a leginkább, miközben a közvetlen versenytársaink megelőzték bennünket (ld. 8. ábra). Mindezek mögött az évtizedeken és ciklusokon átívelő helytelen gazdaság-, oktatás- és szociálpolitika áll. Ahhoz, hogy Magyarország egy versenyképesebb, gazdagabb és sikerebb országgá váljon, az Egyensúly Intézet elkészítette szakpolitikai javaslatait, amelyek a magyar [vállalatok megerősödését](#), az [oktatás fejlesztését](#) és a [szegénység csökkentését](#) tűzték ki célul.

² Eurostat: Purchasing power parities (PPPs), price level indices and real expenditures for ESA 2010 aggregates; <https://bit.ly/4195knc>

Tényleges egyéni fogyasztás az alsó harmadból induló országok körében (vásárlóerő-paritáson, 1995-2021)

8. ábra: Tényleges egyéni fogyasztás az alsó harmadból induló országok körében (vásárlóerő-paritáson, 1995-2021) | Egy főre jutó reálkiadások volumenindexe; bázis = az Európai Unió 27 tagállama; bázisév = 2020; forrás: Eurostat

Az elmúlt évtized általános életszínvonal-növekedése miatt a hazai szegénységgel kapcsolatos, korábban gyakori módszertani és szakpolitikai viták megfogyatkoztak az utóbbi néhány évben. Az utóbbi hónapokban folyamatosan növekvő infláció, az energiaválság, a költségvetési kiigazítások, az uniós források befagyasztása, valamint a magyar gazdasági növekedés várható stagnálása azonban nagy valószínűséggel megakasztja a korábbi javuló tendenciákat. Mindez a magyarországi szegénység újbóli növekedéséhez vezethet.

Annak érdekében, hogy a döntéshozók, az állami intézményrendszer, valamint a karitatív és civil szervezetek megfelelően és időben reagálhassanak a kialakuló helyzetre, a mainál naprakészebben és a jelenleginél pontosabban fel kell tudniuk mérni a probléma nagyságát, azaz az elszegényedés (vagy a szegénység csökkenésének) folyamatát, a magyarországi szegények arányát, a lakosság gazdasági várakozásait.

Az Egyensúly Intézet ehhez a feladathoz kíván hozzájárulni azzal, hogy negyedévente a magyar lakosság egészét reprezentáló közvélemény-kutatásokat készít, amelyek segítségével a szegénység aktuális mértékét és a várható trendeket becsüli meg. Amíg a hivatalos statisztikai adatok sok hónappal vagy akár több mint egy évvel korábbi állapotot mutatnak be a hazai szegénység nagyságáról, addig az Egyensúly Intézet negyedéves jelentéseiben néhány héttel korábbi, friss felmérésekből dolgozik, így lehetővé téve a gyorsabb döntéshozói reakciókat, valamint az adott éven belüli javuló vagy romló trendek vizsgálatát. A bemutatott adatok ezért nem feltétlenül felelnek meg KSH szegénységi számításainak és a megkérdezettek pillanatnyi helyzetét, állapotát tükrözik. A rendszeres kutatásban öt állandó kérdésen keresztül vizsgáljuk a lakosság gazdagodásának vagy szegényedésének trendjét:

1. Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát?
2. Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden Önnel együtt élő családtag bevételeire is!
3. Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen?
4. Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot?
5. Önnek csak egyedül személy szerint mekkora összegre lenne szüksége:
  - a. A szűkös megélhetéshez: ... forint havonta
  - b. Az átlagos szintű megélhetéshez: ... forint havonta
  - c. A gondatlan élethez: ... forint havonta

A kutatást a Friedrich-Ebert-Stiftung Budapesti Irodája támogatja.